

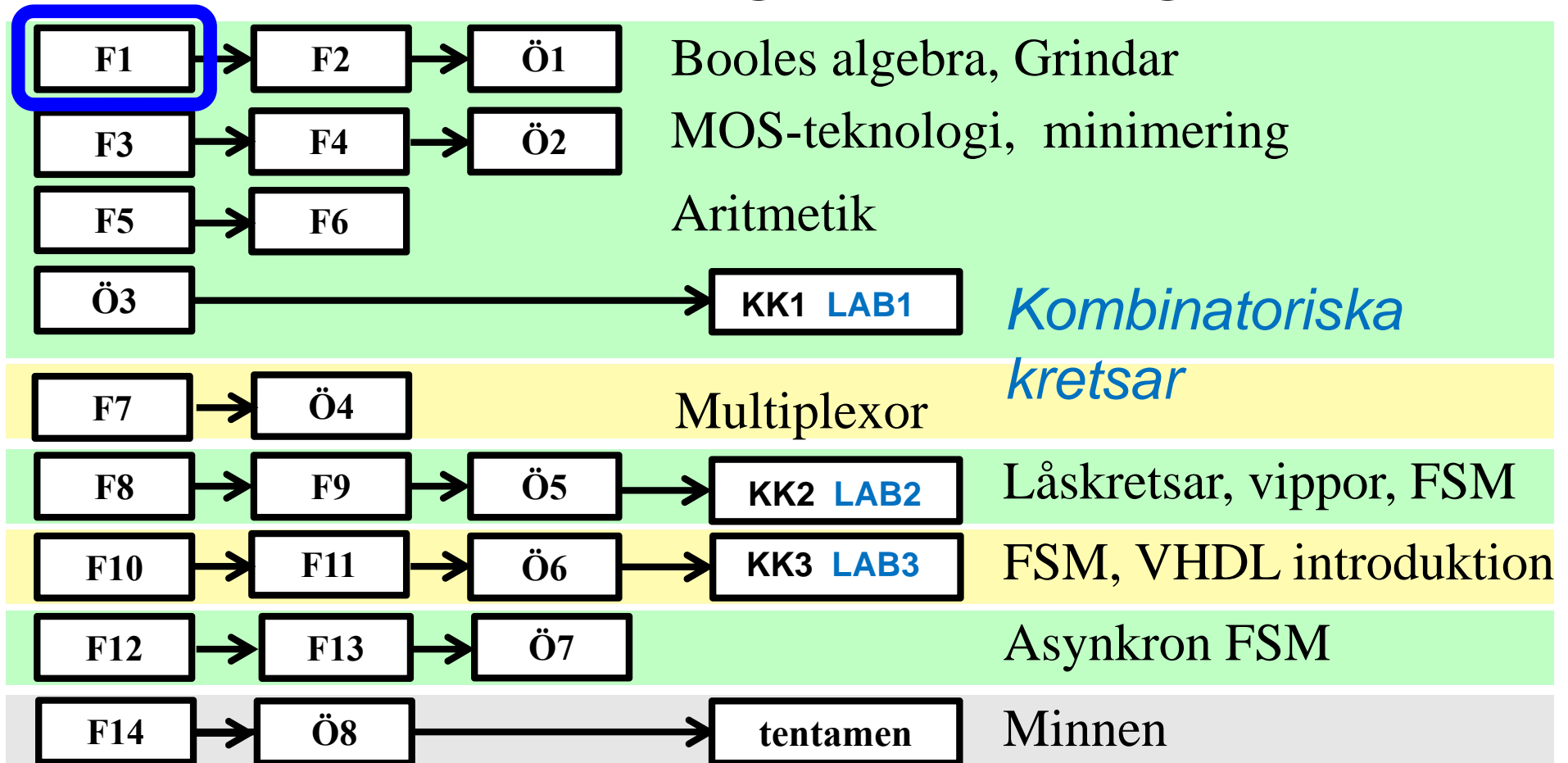
Digital Design IE1204

Baserat på föreläsningsbilder av William Sandqvist

F1 Introduktion till Digitaltekniken

Carl-Mikael Zetterling
bellman@kth.se

IE1204 Digital Design

*Föreläsningar och övningar bygger på varandra! Ta alltid igen det Du missat!
Läs på i förväg – delta i undervisningen – arbeta igenom materialet efteråt!*

Kursens mål

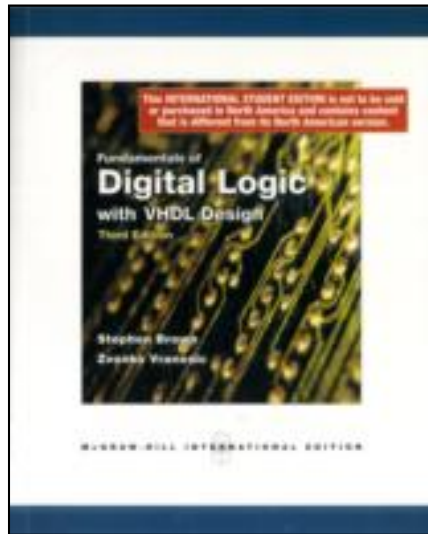
- Introducera studenterna till engelska och engelsk kurslitteratur

- *Nästan all relevant litteratur inom ämnet är på engelska*

- *Engelska är arbetspråk i alla större svenska internationella bolag*

- *Att tala engelska (någorlunda) flytande är en förutsättning för en framgångsrik karriär som ingenjör*

Lärobok på engelska

Brown/Vranesic, ***Fundamentals of Digital Logic with VHDL Design*** (3rd edition), Mc-Graw-Hill, 2009
(eTextbook: at [CourseSmart](#))

Boken finns också på KTH
Kårbokhandel (Valhallavägen)
Eller från Adlibris

(*Eller om Du
så vill, kan Du
använda en
annan lärobok
som är på
svenska.*)

Två övningsgrupper på svenska

- Tillfälle 1: Efternamn A - K
Första övningen 1/11 8-10 i **sal 205**
- Tillfälle 2: Efternamn L - Ö
Första övningen 1/11 13-15 i **sal B**

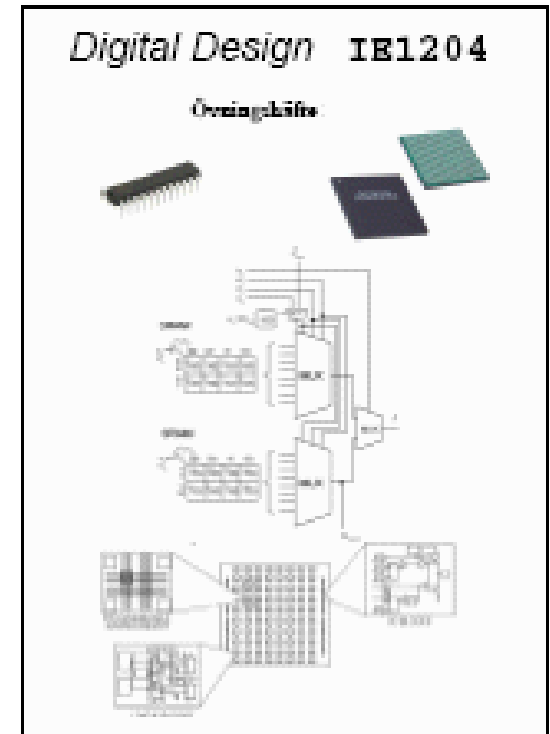
Övningshäfte

Vid övningarna tar vi uppgifter från ett övningshäfte (svensk text).

Du laddar ned häftet från kurswebben. 🇸🇪 / 🇬🇧

- Föreläsningspresentationer finns att ladda ned från kurswebben. 🇸🇪 / 🇬🇧
- Övningspresentationer finns att ladda ned från kurswebben. 🇸🇪 / 🇬🇧

(Observera att övnings-assistenterna är fria att lösa uppgifterna på annat sätt än i presentationerna).

Laborationer

Observera! Ett mycket omfattande förberedelsearbete krävs inför laborationerna!

- **Kombinatoriska kretsar**
- **Sekvens kretsar**
- **VHDL intro**

*Labbhäften finns att ladda ner från kurswebben. / *

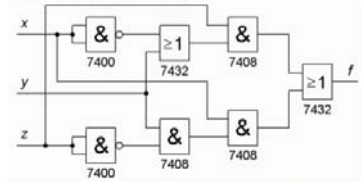
För att få laborera måste Du ha gjort ditt **kunskapskontrollhäfte** före varje lab (=100%), och gjort alla **förberedelseuppgifter** ($\approx 99\%$). /

Laborationer

1. Kombinatoriska kretsar
2. Sekvens kretsar
3. VHDL intro

Laboration Kombinatoriska kretsar

Digital Design IE1204/5

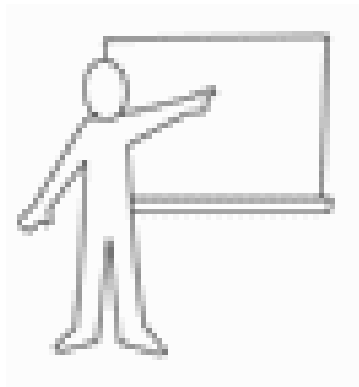

Eftersom detta är ditt labkvino måste Du fylla i tabellen med blåck.

Namn:	
Personnummer:	
• Förkunskapstest (Web-frågehäfte)	
Häfte nr:	Datum:
Lab-lärarens kvittens:	
• Förberedelseuppgifter i labhäftet	
Lab-lärarens kvittens:	
• Laborationens genomförande	
Laborationen utförd den:	
Lab-lärarens kvittens:	

Muntlig presentation inför gruppen

Den här ikonen i labb-häftena betyder att Du kan bli utlottad att få presentera denna förberedelseuppgift muntligt inför gruppen vid laborationen. Om din lab-assistent är engelskspråkig så försöker Du på engelska.

Det hela är en nyttig övning, i din kommande yrkesroll kommer detta hända ofta.

Glöm inte bort att här är Du bland vänner. Ingen sömnlös natt över detta – men kom förberedd.

Kunskapskontroll inför labb

Inför laborationerna har vi kunskapskontroller. Du kan göra denna på webben när som helst, och prova att svara på frågorna hur många gånger som helst.

Därför kräver vi **alla rätt!**

- För att få utbyte av laborationerna måste Du ha tillräckliga förkunskaper.

- När Du gör kunskapskontrollerna så läser Du samtidigt in viktiga kursavsnitt inför tentamen. Alla vet att tentamensveckan *inte* räcker till för detta.

Kunskapskontroll inför labb

Välj rätt **frågehäfte** – det med ditt nr (se Uppgifter i Canvas)

 TIDAB TIEDB ht 2017 P2 DD1

([Change to english text](#))

Att ge "Rätt svar" utan att *själv* ha utfört *alla* beräkningar kan verka **fördummande!**

DD1 = Labb 1

DD2 = Labb 2

DD3 = Labb 3

DD1-201	DD1-202	DD1-203	DD1-204	DD1-205
DD1-206	DD1-207	DD1-208	DD1-209	DD1-210
DD1-211	DD1-212	DD1-213	DD1-214	DD1-215
DD1-216	DD1-217	DD1-218	DD1-219	DD1-220
DD1-221	DD1-222	DD1-223	DD1-224	DD1-225
DD1-226	DD1-227	DD1-228	DD1-229	DD1-230
DD1-231	DD1-232	DD1-233	DD1-234	DD1-235
DD1-236	DD1-237	DD1-238	DD1-239	DD1-240
DD1-241	DD1-242	DD1-243	DD1-244	DD1-245
DD1-246	DD1-247	DD1-248	DD1-249	DD1-250
DD1-251	DD1-252	DD1-253	DD1-254	DD1-255

DD1-301	DD1-302	DD1-303	DD1-304	DD1-305
DD1-306	DD1-307	DD1-308	DD1-309	DD1-310
DD1-311	DD1-312	DD1-313	DD1-314	DD1-315
DD1-316	DD1-317	DD1-318	DD1-319	DD1-320
DD1-321	DD1-322	DD1-323	DD1-324	DD1-325
DD1-326	DD1-327	DD1-328	DD1-329	DD1-330
DD1-331	DD1-332	DD1-333	DD1-334	DD1-335
DD1-336	DD1-337	DD1-338	DD1-339	DD1-340
DD1-341	DD1-342	DD1-343	DD1-344	DD1-345
DD1-346	DD1-347	DD1-348	DD1-349	DD1-350
DD1-351	DD1-352	DD1-353	DD1-354	DD1-355

Kunskapskontroll inför labb

Change to English

 Bundle: [DD1-398](#)

(Klicka på länken för att öppna svarssidan!)

Digital Design IE1204, för TIDAB/TIEDB 2017/(2018) p2

Kunskapskontroll inför laborationen, Kombinatoriska kretsar

Detta är ditt eget unika **frågehäfte**. Normalt kräver systemet siffersvar, så frågehäftet innehåller JAVA-script som räknar fram siffersvar när svaren avges på a
Detta kräver att Du tillåter din webbläsare att köra JAVA-script.

Till frågehäftet hör en **svarssida** med samma nummer. Med det provar Du siffersvaren, och får reda på om Du svarat *rätt* eller *fel* på frågorna i frågehäftet.

Du kan svara hur många gånger som helst, men skriv gärna upp alla dina rätta svar i frågehäftet eftersom svarsrutan försvinner när Du svarar rätt. Uppgifterna

Observera att Du måste ha svarat på alla frågorna innan Du laborerar! Du rekommenderas därför att göra kunskapskontrollen omg

Om Du vill jobba med papper och penna så kan Du skriva ut buntan och anteckna svaren i rutorna, men observera i så fall att alla svar måste avges till svarssi
(JAVA-scripten måste Du naturligtvis köra med webbläsaren för att få fram siffersvaren.)

- I frågehäftet finns sedan "hjälp"-knappar som pekar ut vilka kursavsnitt som är lämpliga att läsa på för att lösa frågorna!

Svarssidan.

När svaret är det rätta bockas rutan av och tas bort.

När alla rutor i hela kunskapskontrollen blivit avbockade är man klar.

DDA-001

✖ [Excercise 1](#)

✖ [Exc](#)

✖ [Exc](#)

DDA-001 / [Excercise 1](#)

✖ [Question 1](#)

✖ [Qu](#)

DDA-001 / [Excercise 1](#) / [Question 1](#)

a)

✔ Correct answer.

b)

c)

d)

Submit

Kunskapskontroll inför labb

Lös uppgifterna ...

Exercise: 1, question: 1

Decimala, binära, hexadecimala och oktala tal [Hjälp?](#)

Omvandla följande hexadecimaltal, $3E_{16}$ till

- a) binärtal?
- b) oktaltal?
- c) decimaltal (heltal)?

Omvandla följande reella binärtal, 0110.0101_2 till

- d) reellt decimaltal (tal med decimaler, systemet kräver decimalpunkt när Du svarar)?

Du kan skriva ner dina svar i tabellen för att ha det till hands senare.

a) Svar: [binärtal]	b) Svar: [oktaltal]	c) Svar: [decimalt heltal]	d) Svar: [reellt decimaltal]

Länk till användbara kurssidor

[Hjälp?](#)

Vi kontrollerar om Ditt nummer registrerats

Innan laborationerna kontrollerar vi om Ditt kk-nummer registrerats. Kontrollera därför själv att Din bunt har alla uppgifter lösta!

Blir Du sedan *inte* klar med labbförberedelserna i tid gör du laborationen vid något annat tillfälle (eller bli omdeltagare vid nästa kursomgång)

Kan man lura systemet?

Kan man "lura" systemet?

- Nej det är ju automatiskt och "bryr sig därför inte om hur Du gör" så själva systemet blir *inte* lurat, ***det är alltid dig själv Du lurar.***

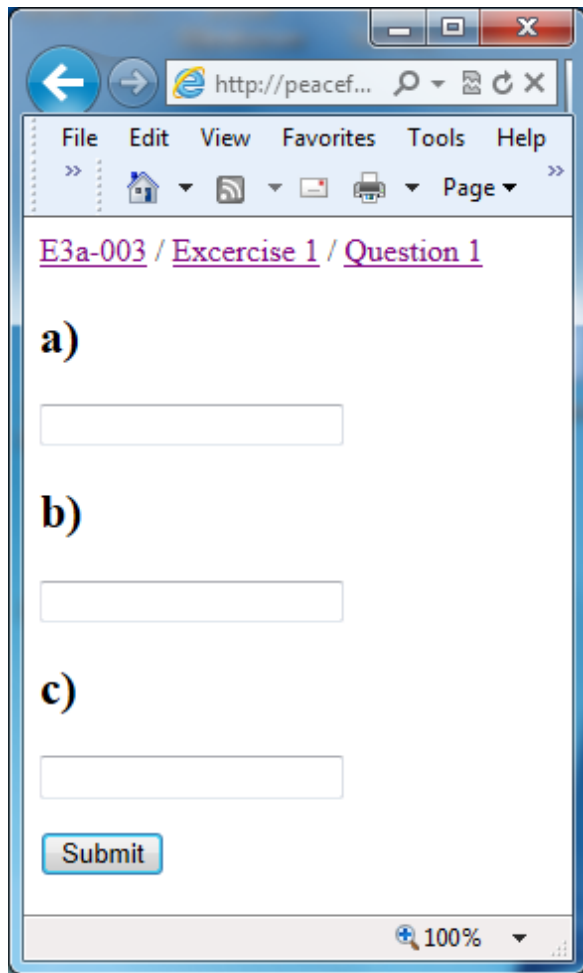
Hjälper varningstexter?

- Hur är det? Har alla problem upphört i och med varningstexterna?

Hjälper varningstexter?

Vår varningstext

The screenshot shows a web browser window with the address bar displaying "http://peacef...". The browser has a menu bar with "File", "Edit", "View", "Favorites", "Tools", and "Help". Below the menu bar is a toolbar with icons for home, back, forward, and search. The main content area shows the URL "E3a-003 / Exercise 1 / Question 1" in purple. Below the URL are three questions labeled a), b), and c), each followed by a text input field. At the bottom of the form is a "Submit" button. The status bar at the bottom of the browser shows "100%" zoom.

Att ge "Rätt svar" utan att *själv* ha utfört *alla* beräkningar kan verka **fördummande!**

Tveksamt om varningstexter hjälper, men trots det så försöker vi ...

Bokade labb-tider i Canvas

Från början har Du fått **slumpvalda** labbtider i Canvas. Vid dessa tider är Du **garanterad** din plats.

Om någon tid är olämplig så maila kursansvarig för att få boka om. OBS! Vi gör *inga sena ombokningar* i labb-veckorna, så maila i god tid före labbtillfället.

Efter det att labben har börjat vet vi hur många som kommit – det kan då finnas några **lediga platser** för **obokade studenter**. (Vi kan inte garantera detta)

Högskolestudier – eget ansvar

Planera den tid Du lägger på kursen.

- Närvaro på föreläsningar/lektioner är *inte obligatorisk* – *planera*.
- Till laborationerna hör obligatorisk kunskapskontroll på webben – *planera*.
- Till laborationerna hör obligatoriska förberedelse-uppgifter – *planera*.

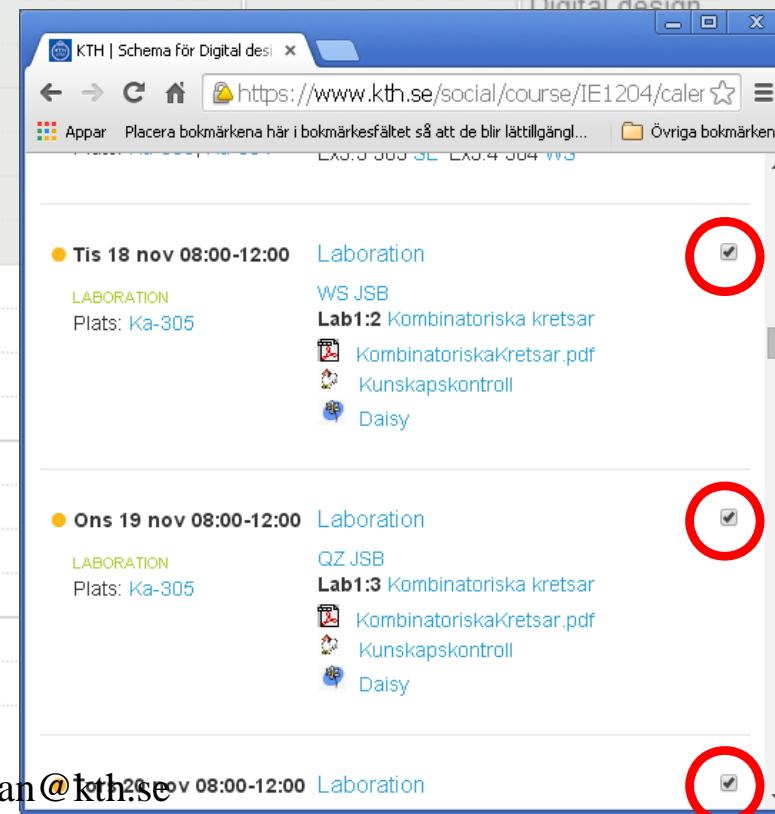
Vecka 47 2014

	Mån 17 Nov	Tis 18 Nov	Ons 19 Nov	Tors 20 Nov	Fre 21 Nov
08:00	08:00 - 12:00	08:00 - 12:00	08:00 - 12:00	08:00 - 12:00	
	● Laboration - Digital design (IE1204)	● Laboration - Digital design (IE1204)	● Laboration - Digital design (IE1204)	● Laboration - Digital design (IE1204)	
09:00	Ka-305	Ka-305	Ka-305	Ka-305	
	Se beskrivning	Se beskrivning	Se beskrivning	Se beskrivning	
10:00					● Föreläsning - Digital design
11:00					
12:00					
13:00	13:00 - 15:00				
	● Föreläsning - Digital design (IE1204)				
	Ka-303, Ka-304				
14:00	Se beskrivning				

Använd schemat på KTH Social!

Du har tilldelats en av labb-tiderna – de övriga blir ledig tid för andra studier

Anpassa schemat så att bara det som är aktuellt för dig visas

Studieteknik

- **Läs på översiktligt i förväg.** Gå igenom presentationerna i förväg. Förmodligen verkar mycket då oklart, anteckna de frågor och de funderingar Du har.
- **Ställ frågorna** på lektionen/föreläsningen.
”Missar” Du lektionen utgår vi alltid ifrån att du tar igen materialet genom att läsa själv hemma.
- **Läs noggrant efteråt.** Gå noggrant igenom presentationerna efteråt. Gå igenom exemplen själv utan att snegla för mycket på lösningarna.
- **Lös uppgifterna i övningshäftet.** Till alla uppgifterna finns lösningsförslag. Kör Du fast snegla på lösningarna, men kom ihåg att Du övar för tentamenssituationen – utan lösningar!

Kursens mål

- Att lära ut de teoretiska grunderna för analys och konstruktion av kombinatoriska och sekventiella kretsar
- Att genom praktisk problemlösning ge en förståelse för de olika design-/konstruktionsfaserna i syfte att

kursdeltagarna ska behärska konstruktion av enkla kombinatoriska och sekventiella digitala system

Examination

LABA 3.5 hp

- betyg: P/F

TENA 4.0 hp

- betyg: A-E/F

Tentamen har tre delar: del **A1** och del **A2** samt del **B**. Del A2 och del B rättas bara om man är godkänd på del A1. För att bli godkänd på tentamen krävs poäng från både A1 och A2.

Tentamen i Kista Mån 15 jan 2018 14:00-18:00.

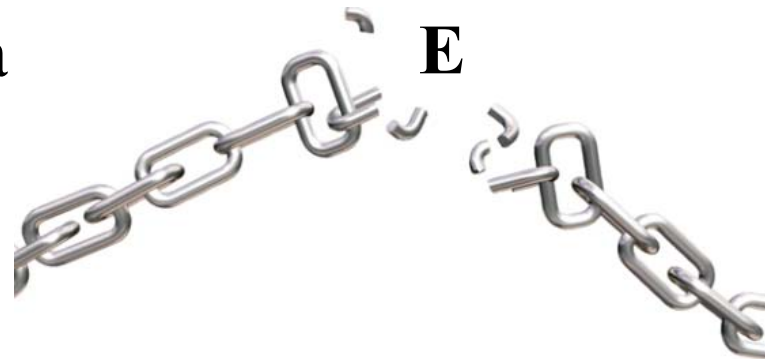
Obligatorisk anmälan KTH-mina sidor!

Examination

Satsa *inte* på betyget **E**! Det är naturligtvist godkänt, men betyder förmodligen att Du saknar massor av nyttiga kunskaper som är viktiga för kommande kurser.

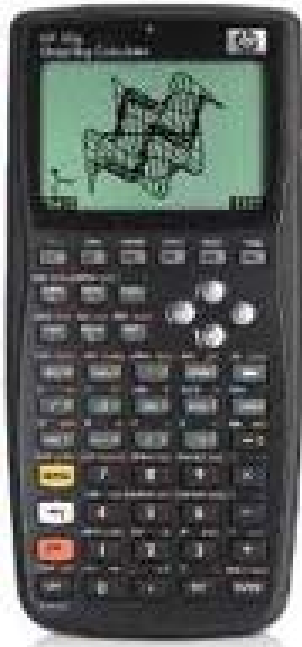
Kurserna följer på varandra
som länkarna i en kedja.
Kedjan brister vid den
svagaste länken.

Översikt, kursinnehåll

- Specifikation av digitala funktioner och system
- Digitala byggelement
- Kombinatoriska system
- Digital Aritmetik
- Synkrona system och tillståndsmaskiner
- Asynkrona system och tillståndsmaskiner
- Lite större digitala system – om processorn och datorer
  - VHDL ingår inte i någon större utsträckning – eftersom det är en hel kurs i sig.*

Digital Design IE1204

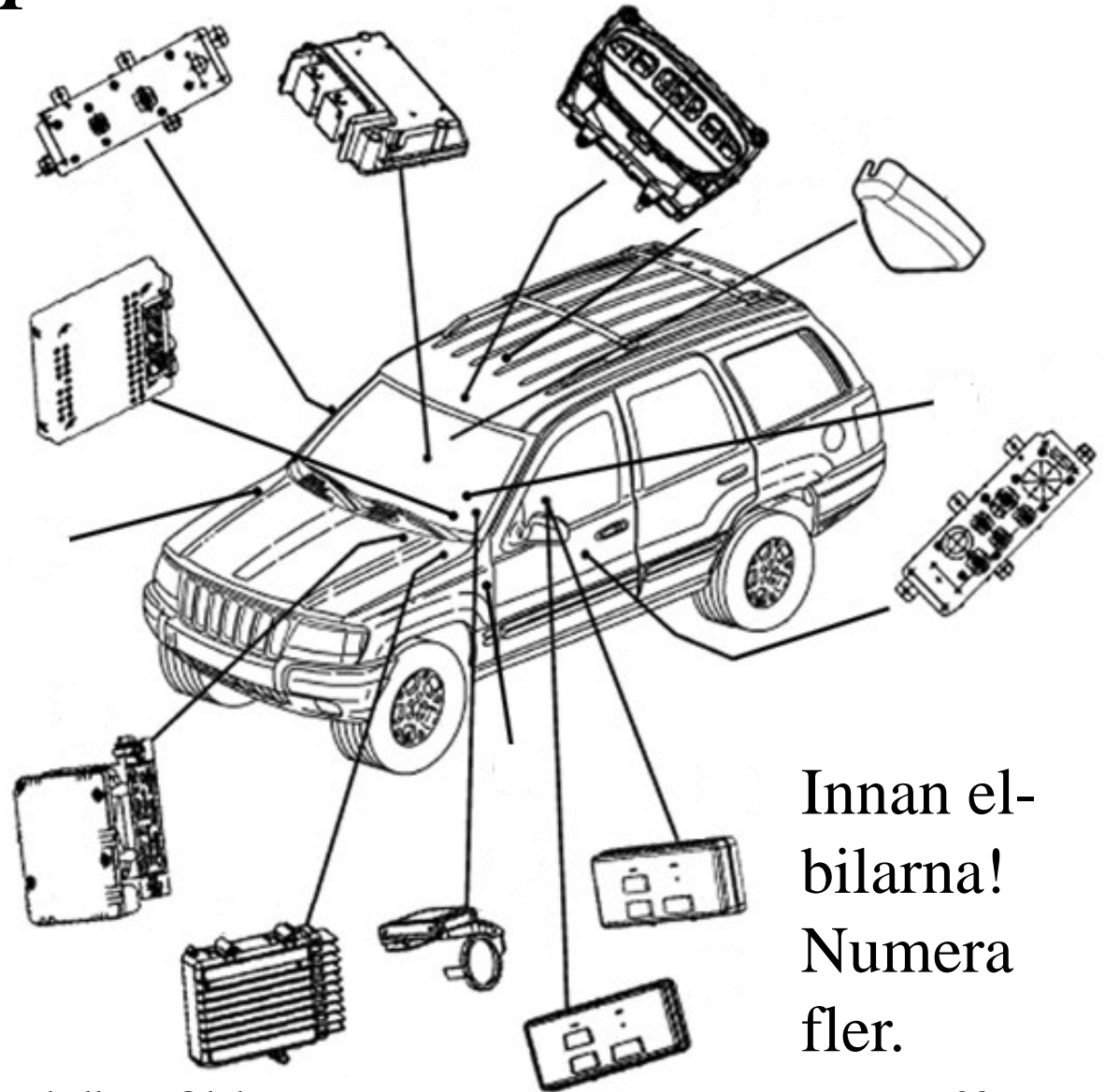

Digital Design
Överallt!

40-100 mikroprocessorer i en bil!

- Ignition system
- Emission control system
- Anti-lock brakes
- Dashboard display
- Entertainment system
- Navigation system
- ...

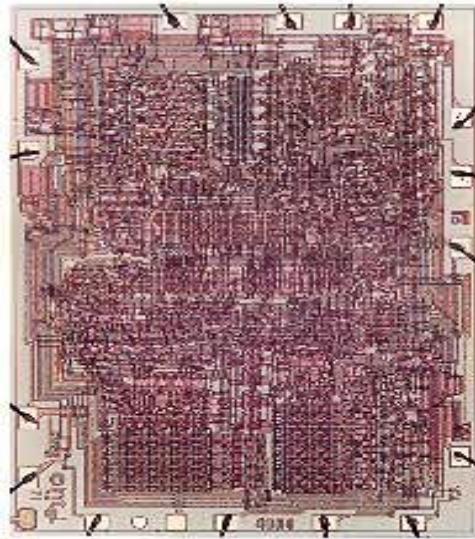

Innan el-
bilarna!
Numera
fler.

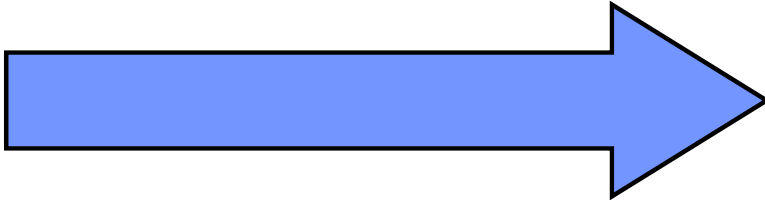

Utvecklingen av elektroniken

Intel 4004
(1971)

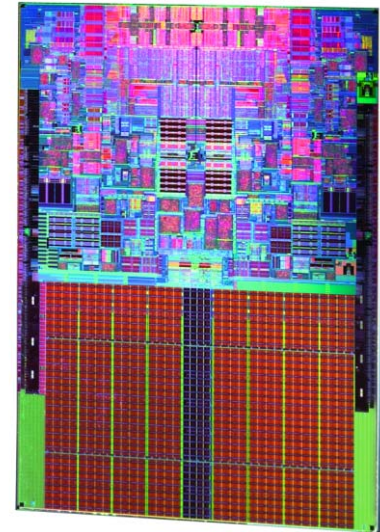
108 KHz
2,300 transistorer

820 millioner transistorer

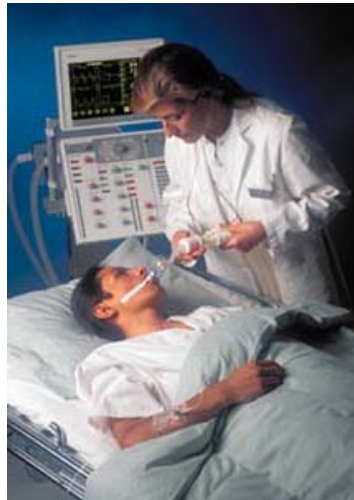
3.0 GHz

Intel Xeon 5400
(2008)

Om man hade haft motsvarande utveckling för **bilhastigheten** så skulle man nu kunna köra från **San Francisco** till **New York** på ca 13 sekunder (Intel).

Varför är digitaltekniken så framgångsrik?

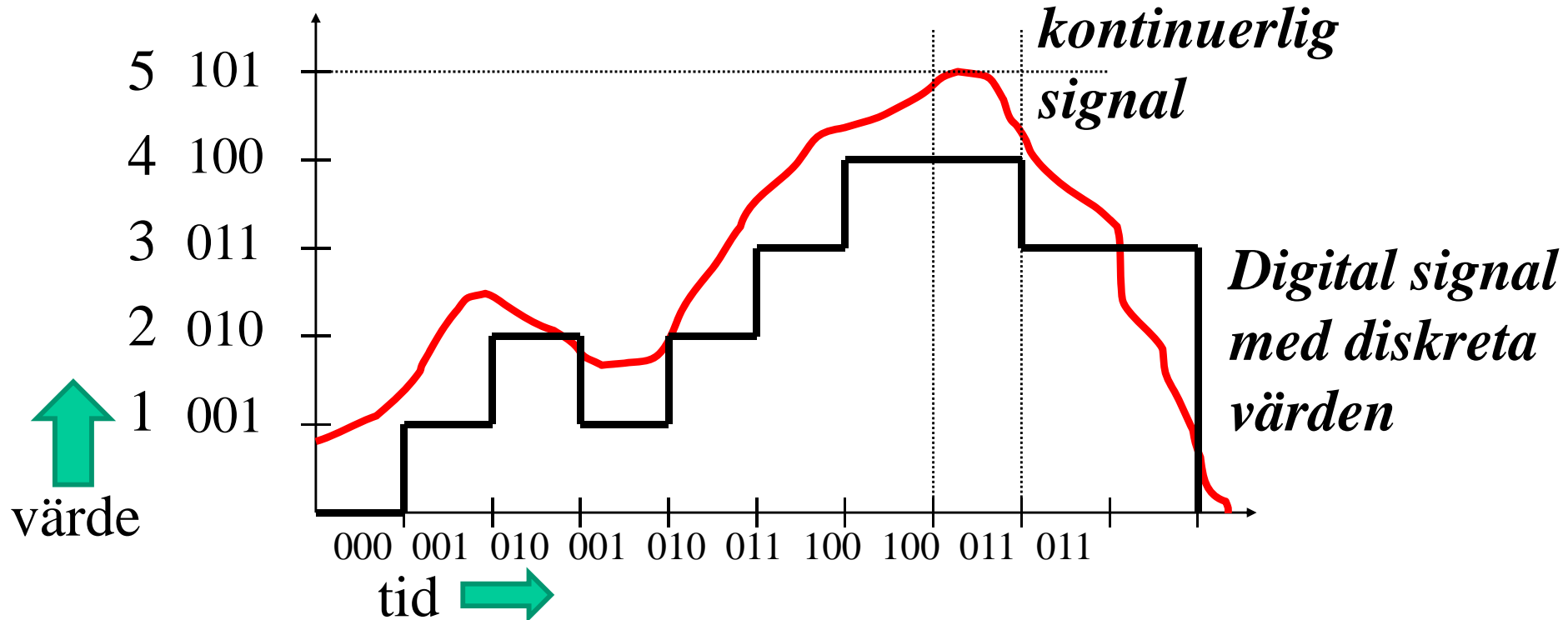

Enkelhet, störningssäkerhet

- **Enkel** matematisk modell
  - med bara 1:or och 0:or som värden
  - Boolesk algebra
- **Störningsokänslig, effektiv implementering** av den matematiska modellen
  - Transistorer – Integrerade kretsar
  - Framsteg i halvledarteknologin
- Effektiva **designmetoder** och **verktyg**

Analoga eller Digitala signaler?

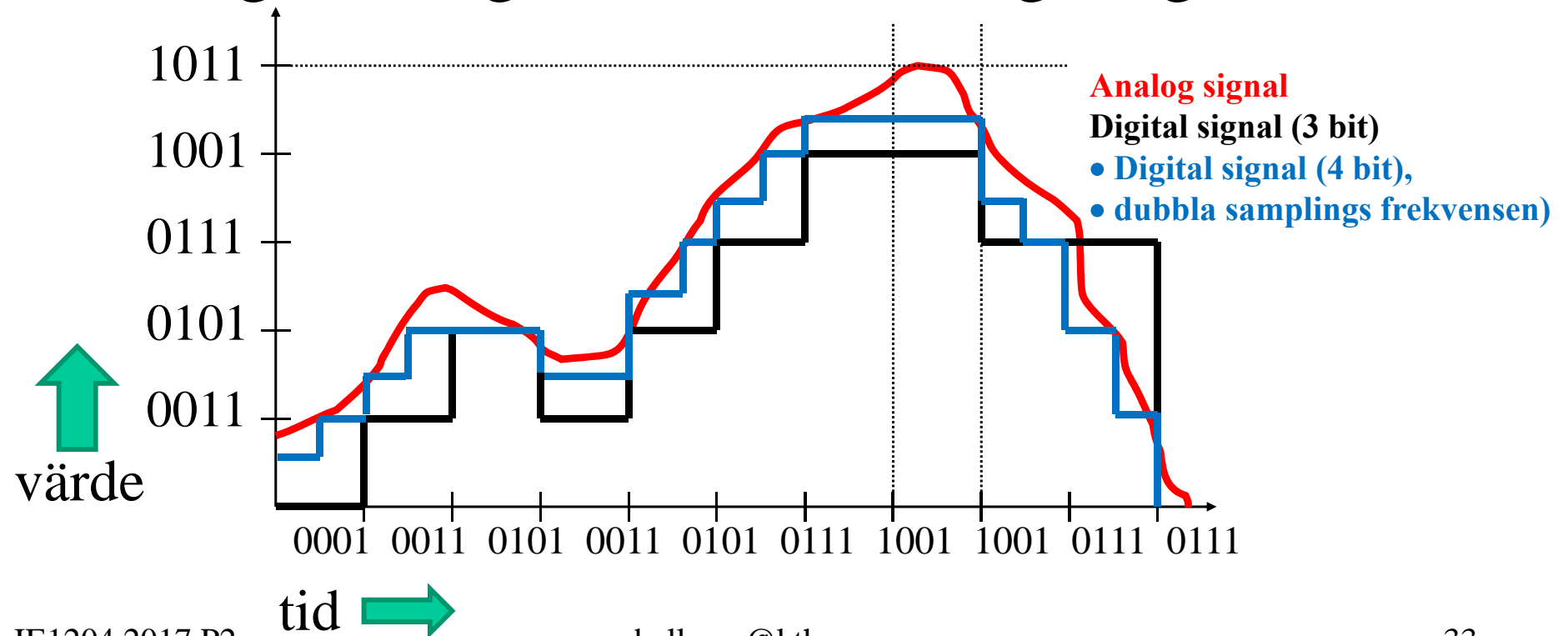
En analog signal kan anta *kontinuerliga* värden, medan en digital signal bara kan anta *diskreta* värden (här 0...5)

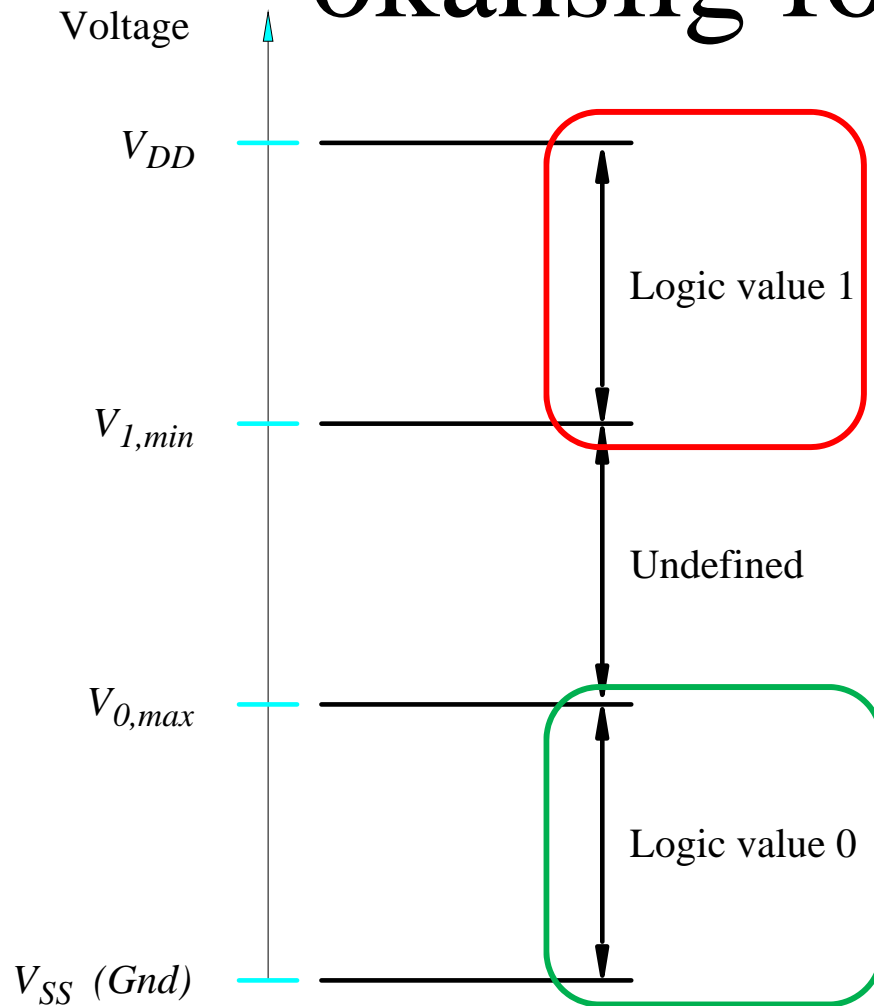

Digitalt borde vara sämre?

Men har man tillräckligt *många* bitar och tillräckligt *hög* samplingsfrekvens *efterliknar* den digitala signalen den analoga signalen

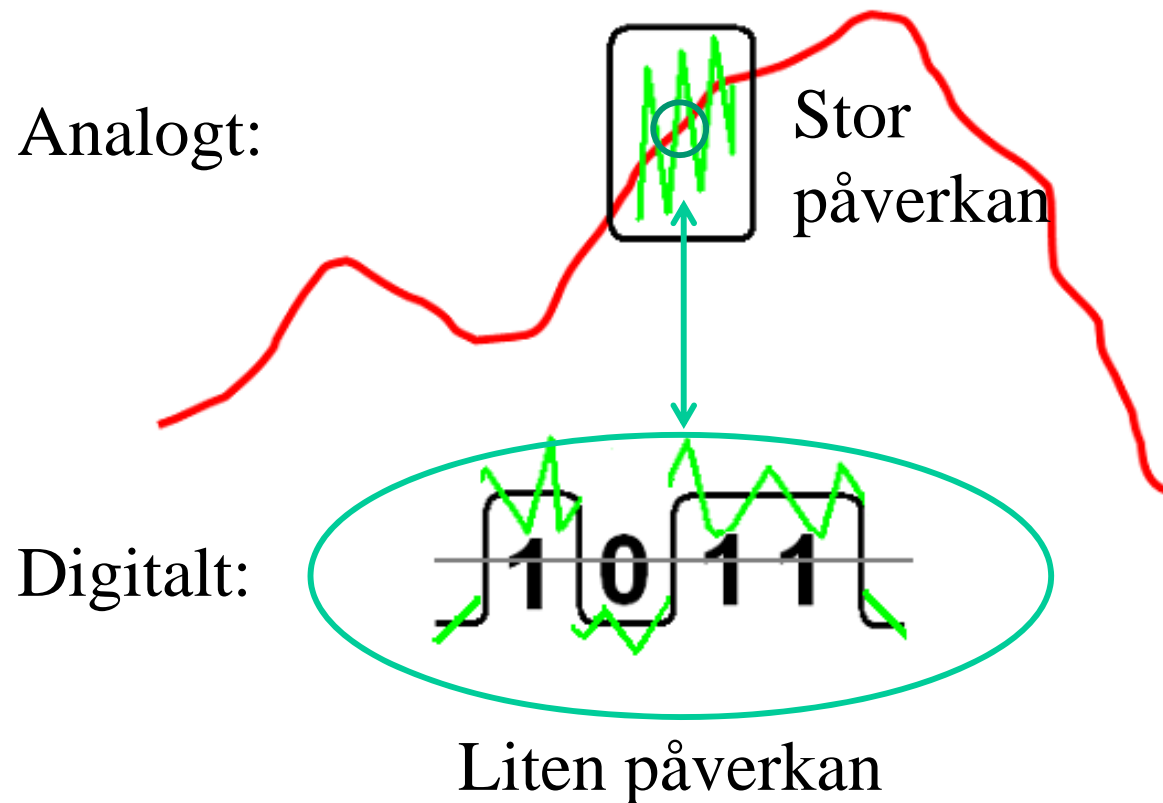

Digitaltekniken är mycket okänslig för störningar

- Det är inte bara ett spänningsvärde som översätts som 1 eller 0 utan ett helt spänningsområde
- En störning om några mV kan påverka värdet på en analog signal mycket, men gör ingen skillnad inom digitaltekniken

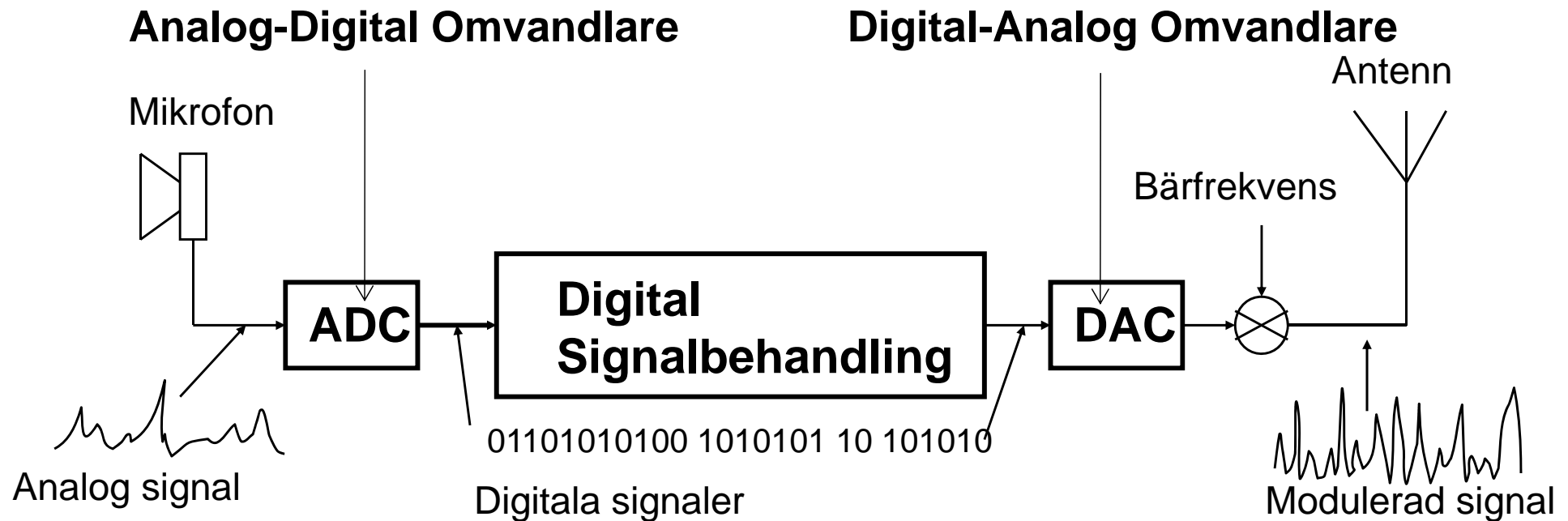
Störningsokänslighet

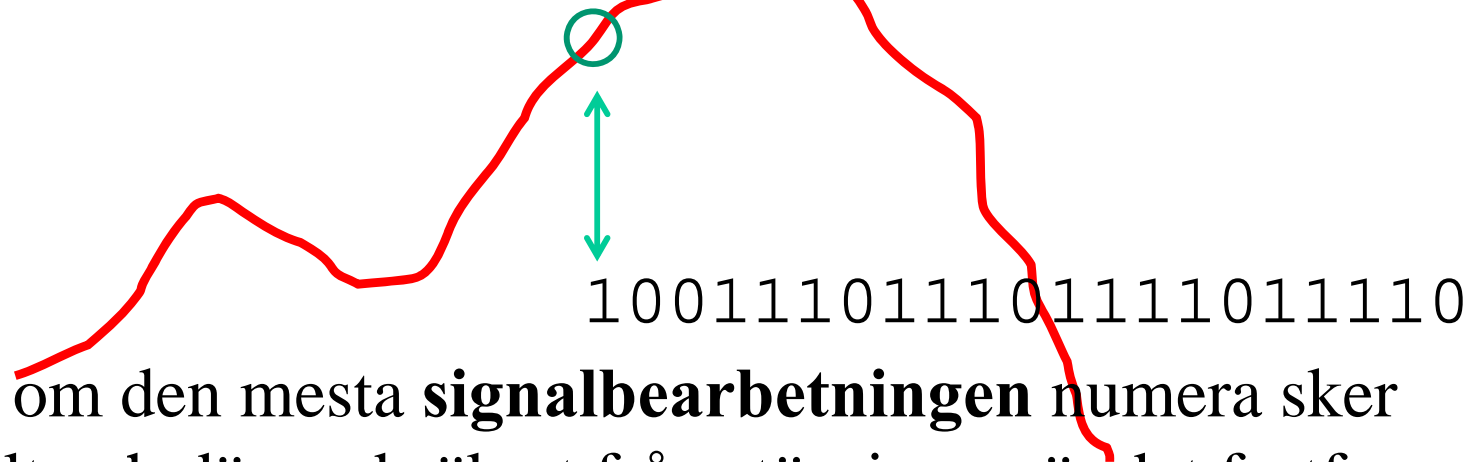
- Digital **databearbetning** kan ske störningsokänsligt!

Digital signalbehandling

Om det är möjligt så görs idag **all** signalbehandling digitalt

Fånga data är fortfarande kritiskt!

Även om den mesta **signalbearbetningen** numera sker digitalt och därmed säkert från störningar, är det fortfarande kritiskt att ”fånga” data på ett bra sätt – analog/digital-omvandlingen!

De ”störningar” som följer med in i det digitala systemet får man sedan leva med!

Matematisk modell - Boolesk algebra: axiom

- I boolesk algebra finns det bara **1** (sann) och **0** (falsk) som värden
- Följande operationer är definierade: **AND** ($\cdot$), **OR** ($+$), **NOT** ($\bar{x}$)
- Följande axiom definierar den booleska algebran

Axiom	
(1a) $0 \cdot 0 = 0$	(1b) $1 + 1 = 1$
(2a) $1 \cdot 1 = 1$	(2b) $0 + 0 = 0$
(3a) $0 \cdot 1 = 1 \cdot 0 = 0$	(3b) $1 + 0 = 0 + 1 = 1$
(4a) If $x = 0$, then $\bar{x} = 1$	(4b) If $x = 1$, then $\bar{x} = 0$

Booleska Algebra: räknelagar

Räknelagar kan härledas ur axiomen

- många av räknelagarna stämmer överens med våra vanliga algebra!
- bekvämt att man kan fortsätta att räkna som man gjort i grundskolan!
- men se upp! En del räknelagar blir annorlunda och nya.

• *Mer snart i kursen ...*

Den tekniska bakgrunden

När **telefonväxlarna** automatiserades användes den booleska algebran som ett verktyg för beräkna hur kontaktnäten kunde förenklas.

Kontakterna ritades i opåverkat tillstånd.

Slutande kontakt

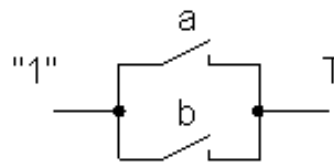

Brytande kontakt, "icke"

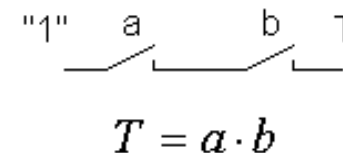

• för seriekoppling
"och"-funktion

+ för parallellkoppling
"eller"-funktion

$$T = a + b$$

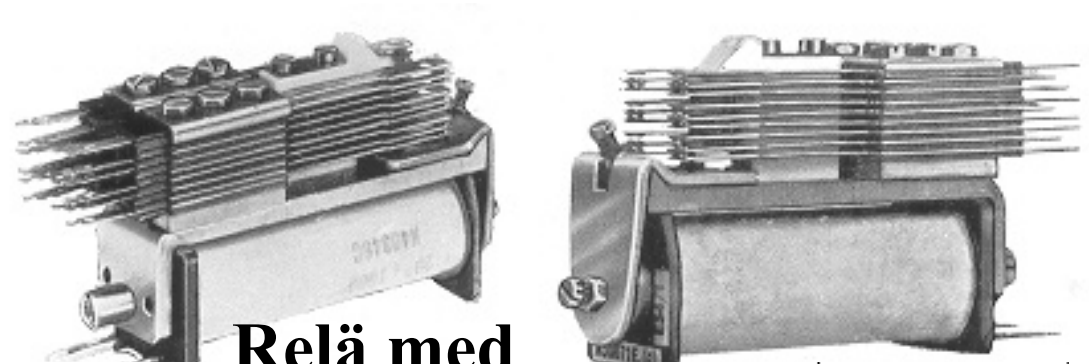

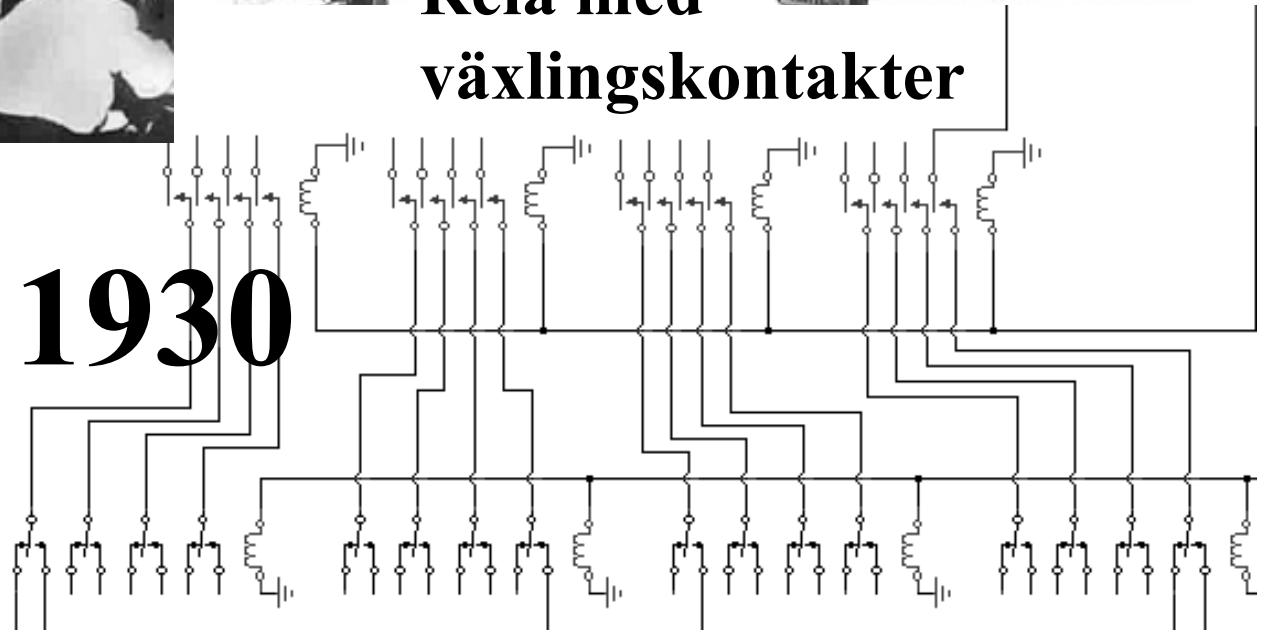
Manuell telefonväxel

Automatisk telefonväxel

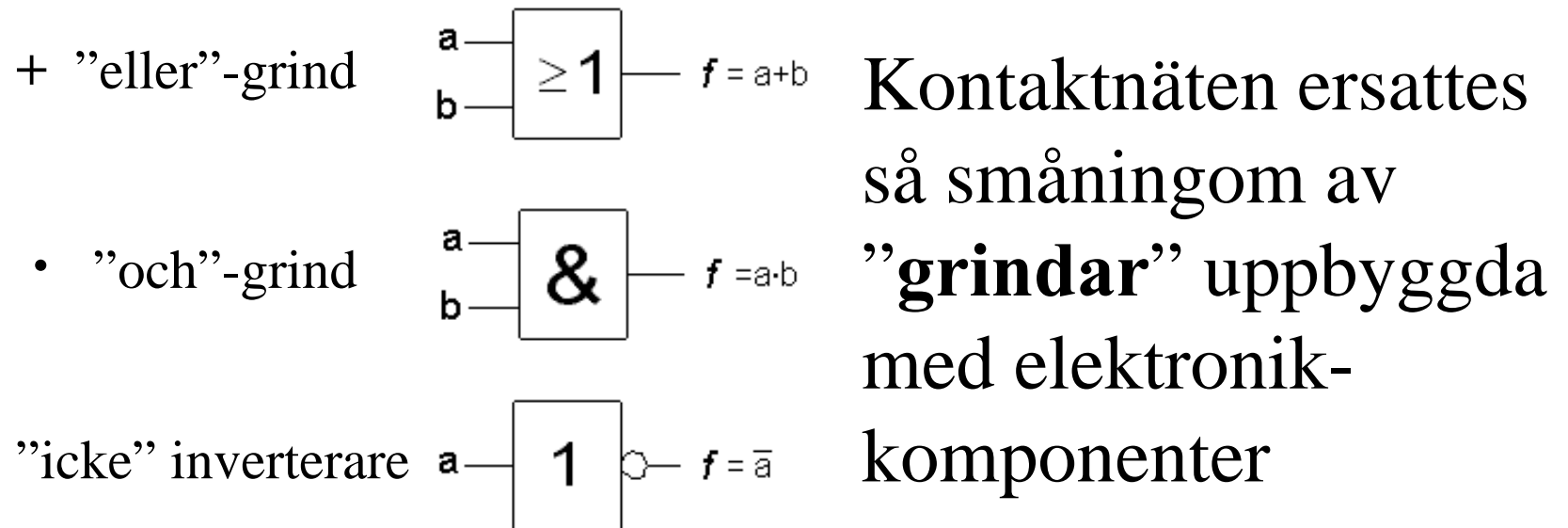

Relä med
växlingskontakter

Vid automatisering av telefontätens växlar användes elektromekaniskt styrda **kontakter**, **reläer**, till att utföra olika logiska funktioner.

Grindar i stället för kontakter

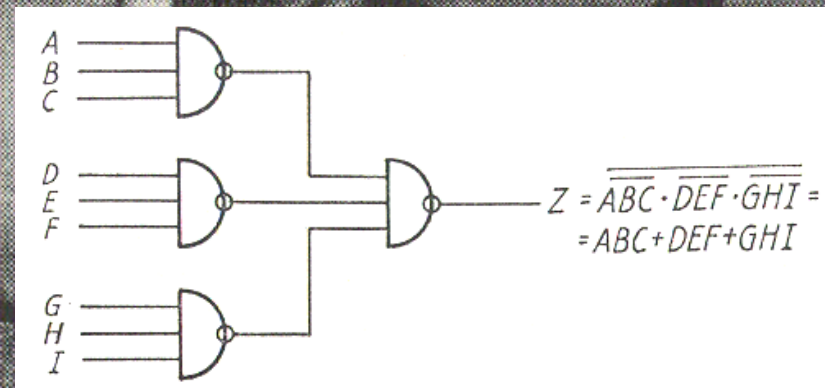
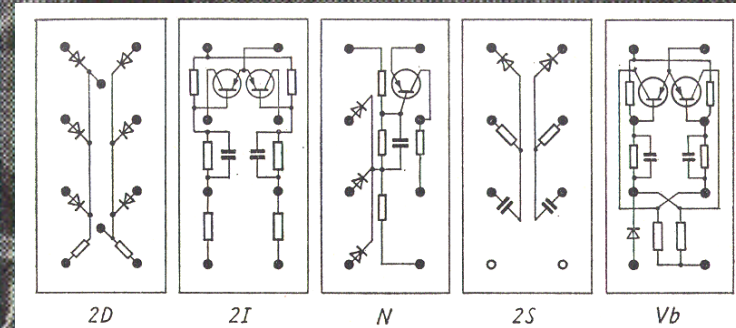
Med dessa tre grundläggande grindtyper: **OR**
AND NOT kan **alla** logiska funktioner utföras.

• *Mer snart i kursen ...*

1960

Reläerna ersattes senare
av elektroniska logiska
funktionsblock, grindar

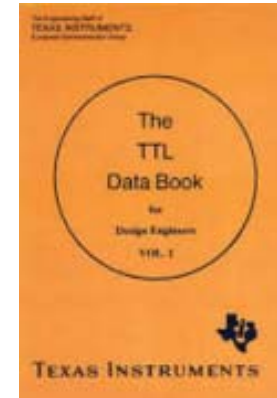
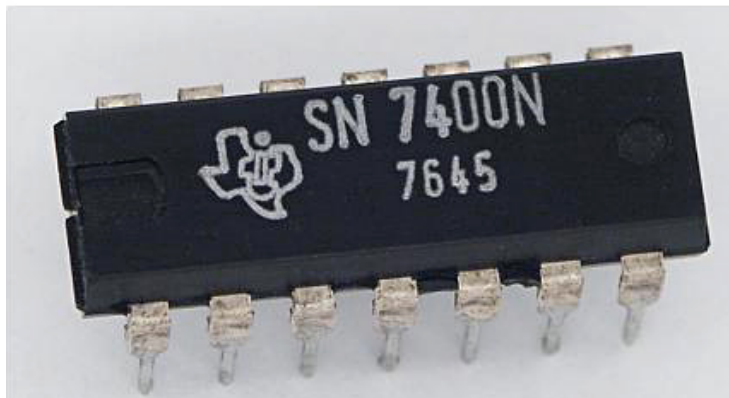
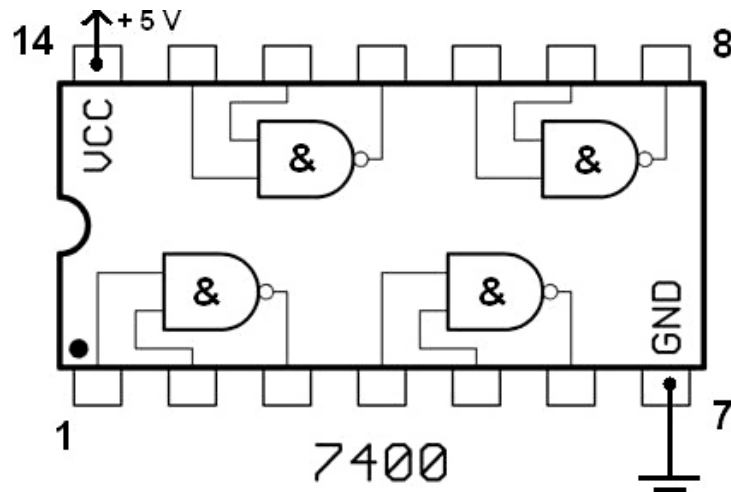
KTH Transistorgruppens
elektronikgrindar 1963

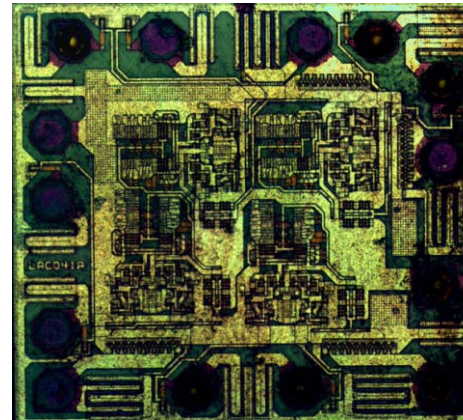

1970

- Integrerade logikkretsar
74-serien (600 olika kretsar)

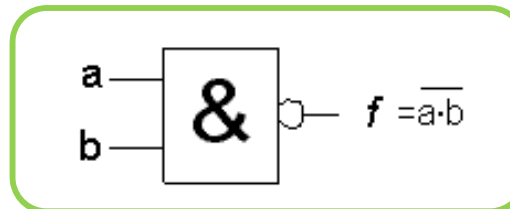

1973 Texas Instruments "The TTL Data Book"

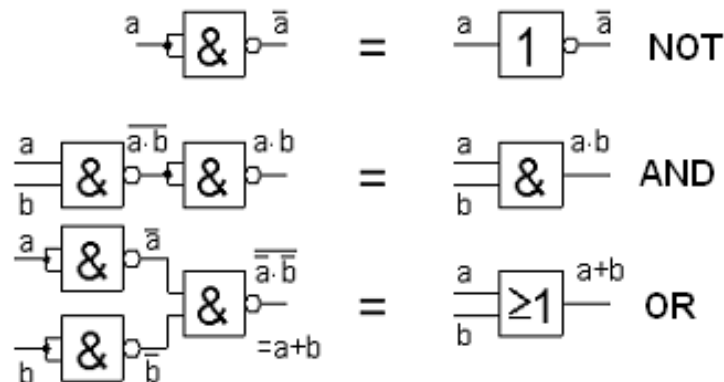

- DIL Dual In Line kapsel

Bara en enda grindtyp!

Det räcker faktiskt med **en enda** grindtyp, **NAND**, för att tillverka alla andra!

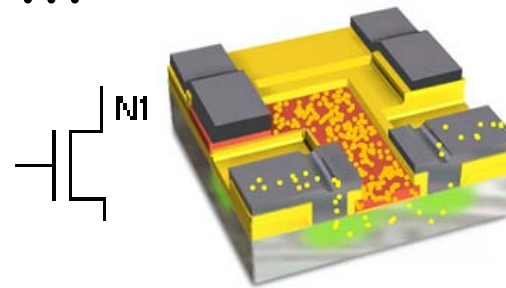
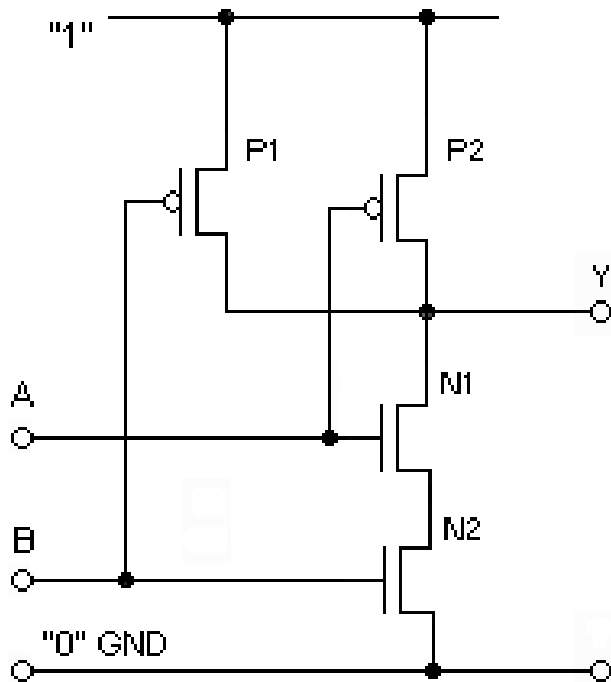

*Extrem förenkling,
en enda grindtyp
räcker till **allt** !*

• *Mer snart i kursen ...*

CMOS NAND - grind

En **effektiv** implementering av CMOS NAND-grinden kräver bara *fyra transistorer* ...

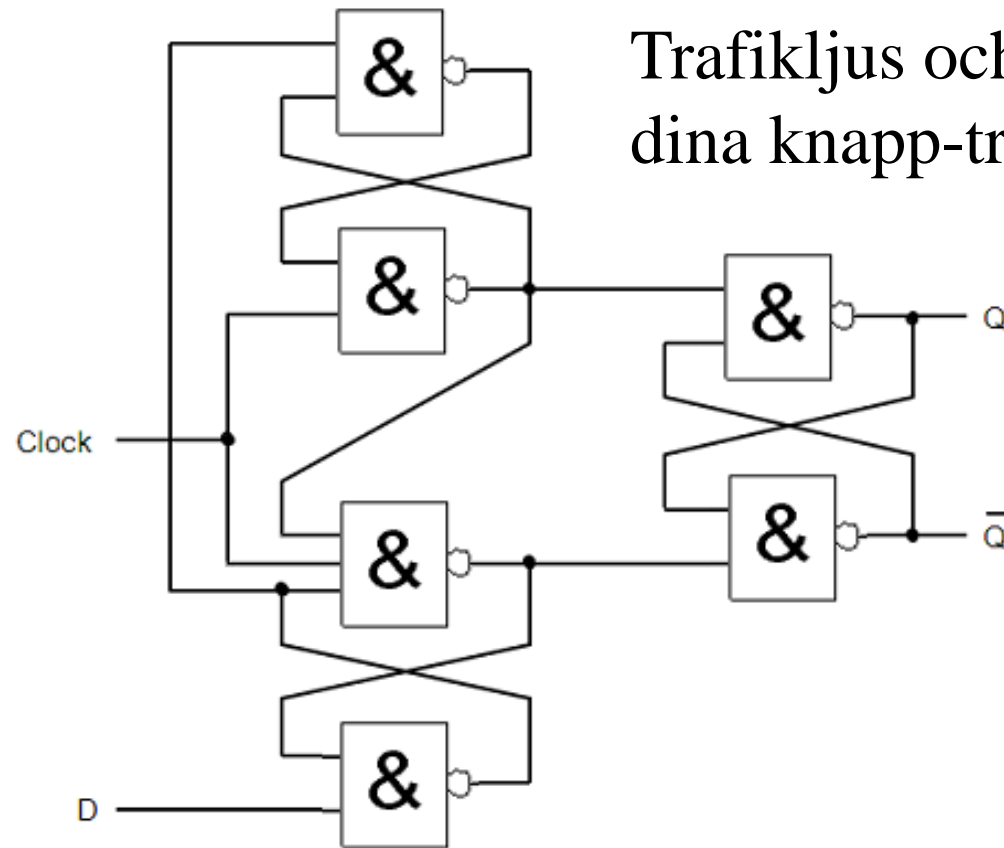
En N-MOS transistor.

Finess: CMOS-grindar förbrukar bara effekt vid omslag.

Tur det, annars skulle dagens datorkretsar bli *glödhetta*.

• *Mer snart i kursen ...*

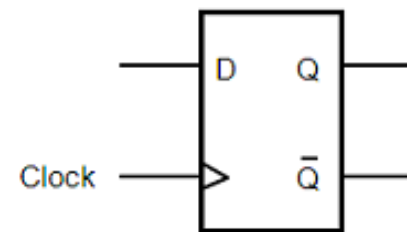
Minnesfunktion?

(a) Circuit

Trafikljus och hissar måste ”**minnas**” dina knapp-tryckningar.

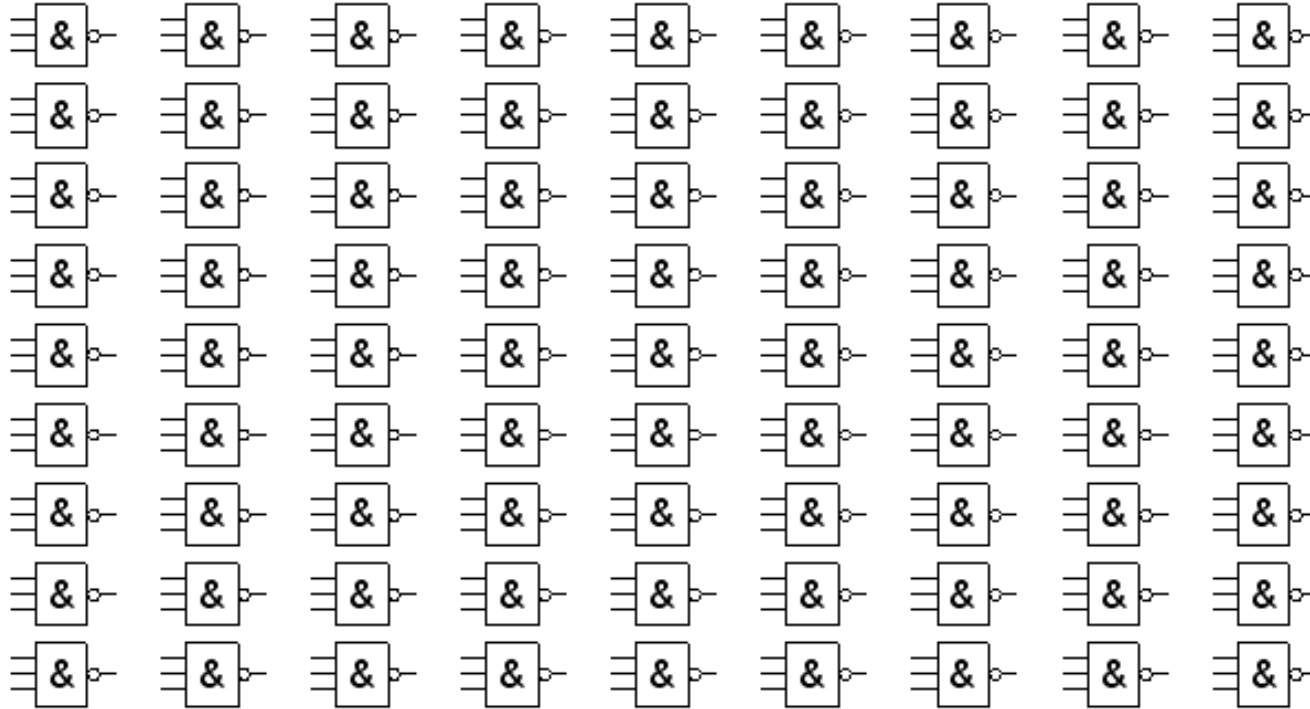
Detta utförs av ”vippor” eller ”låskretsar” – som man också kan göra med NAND-grindar.

(b) Graphical symbol

• *Senare i kursen ...*

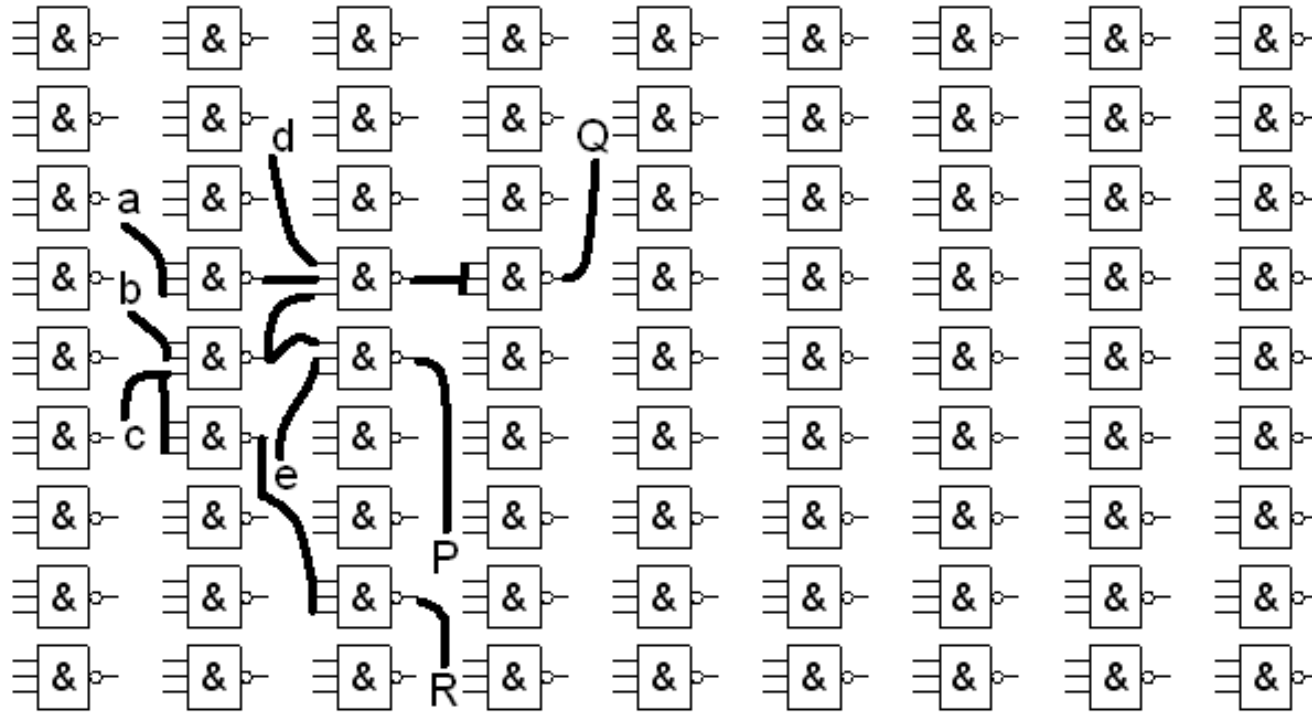
Sea-of-Gates

Eftersom bara en enda typ av grindar behövs, kan man göra vad som helst med ”ett hav av grindar” som får ett lednings-mönster utformat för en egen specifik funktion.

Sea-of-Gates

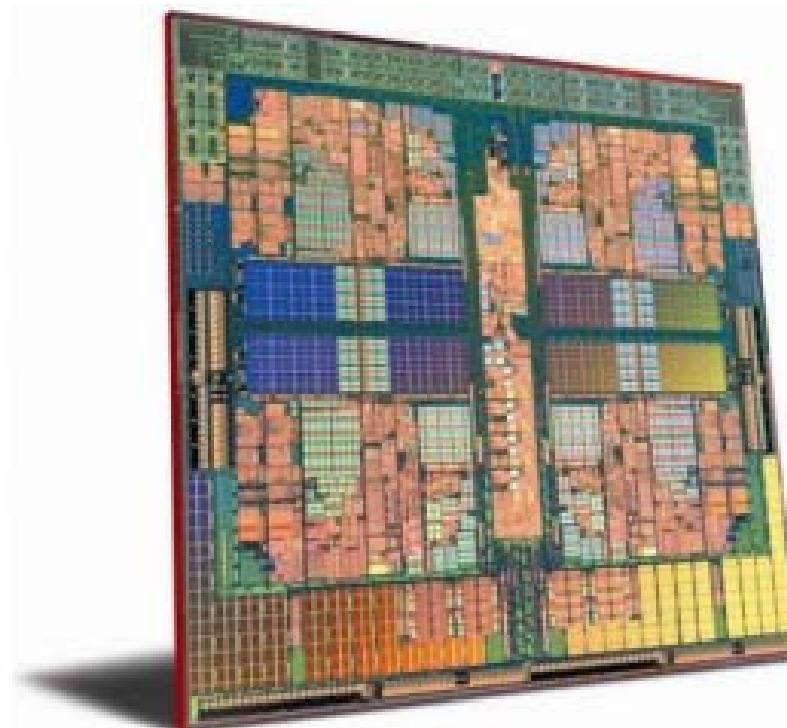

Eftersom bara en enda typ av grindar behövs, kan man göra vad som helst med "ett hav av grindar" som får ett lednings-mönster utformat för en egen specifik funktion.

Idag

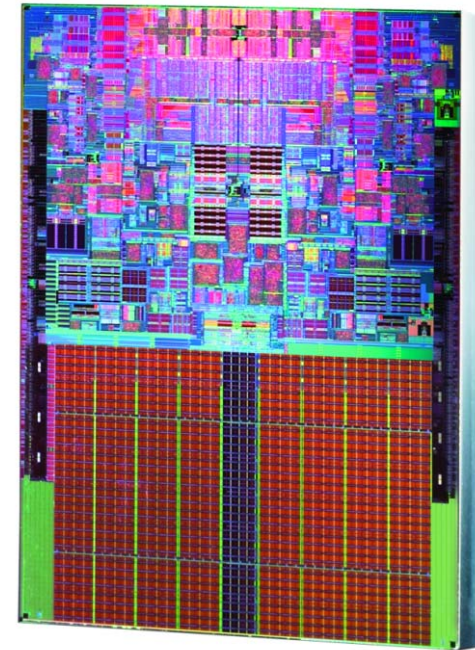
Idag,
högintegrerade
processorer med
miljarder
logikfunktioner ...

En miljard grindar?

En modern processor kan innehålla en miljard grindar – man kan inte rita ett sådant kretsschema för hand ...

Det behövs andra metoder för att beskriva ett sådant system!

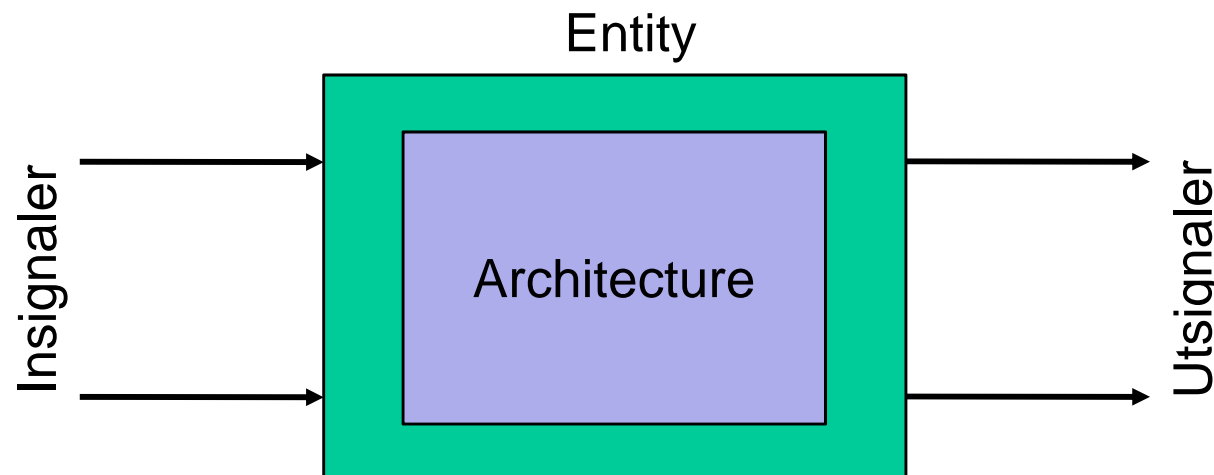

CAD-verktyg

- Ett **CAD**-verktyg är ett program som hjälper ingenjören att konstruera (tex en integrerad krets)
- **CAD**-verktyg kan vara helt automatiserade eller interaktiva
- **CAD**-verktyg är baserade på algoritmer som definierar ordningen på en sekvens av metoder som skall appliceras

Hårdvarubeskrivande språk

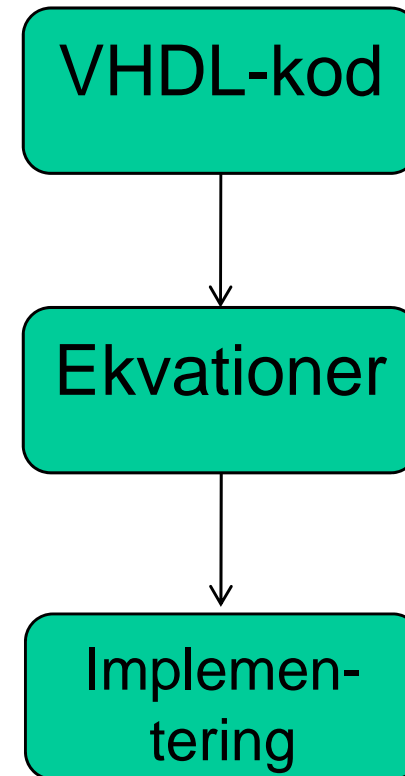
Designen beskrivs med *entity* (black box) och *architecture* (innehållet i boxen)

Design-verktyg

Steg 1: VHDL-Beskrivningen av den önskade hårdvaran översätts till booleska ekvationer

Steg 2: Booleska ekvationer översätts till den tillgängliga hårdvaran

*I kursen får Du prova designverktyget
Quartus II*

Ex. på VHDL-kod

```
LIBRARY ieee ;
USE ieee.std_logic_1164.all ;

ENTITY mux4to1 IS
    PORT( w0, w1, w2, w3 : IN STD_LOGIC ;
          s                : IN STD_LOGIC_VECTOR(1 DOWNT0 0) ;
          f                : OUT STD_LOGIC ) ;
END mux4to1 ;

ARCHITECTURE Behavior OF mux4to1 IS
BEGIN
    WITH s SELECT
        f <= w0 WHEN "00",
            w1 WHEN "01",
            w2 WHEN "10",
            w3 WHEN OTHERS ;
END Behavior ;
```

*VHDL är ett mycket
komplext språk – kursen kan
inte rymma så mycket av
detta.*

Fortsättningskurser finns!

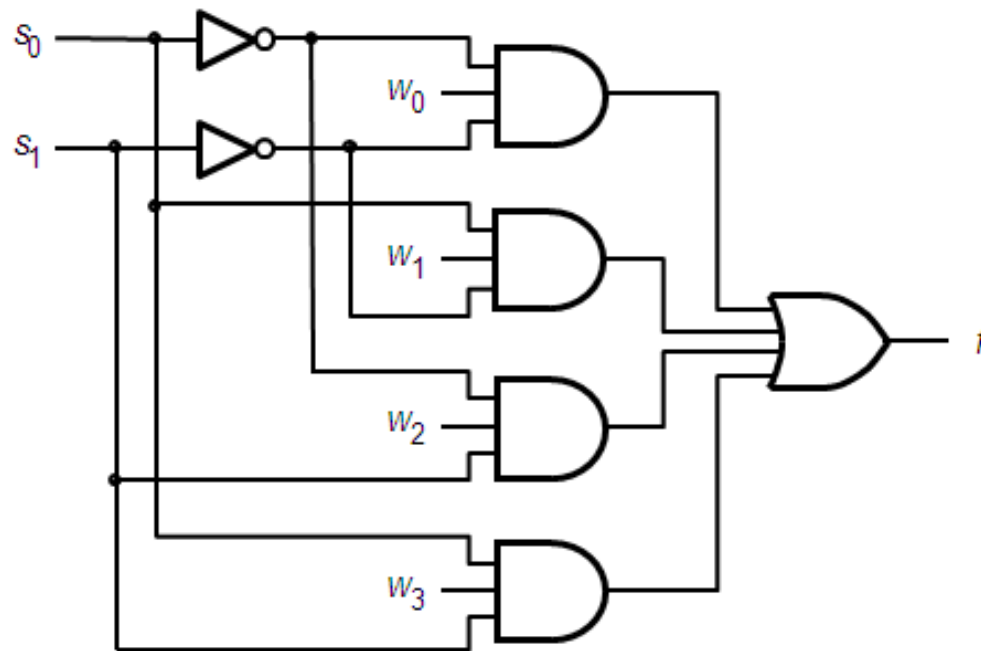
Boolesk ekvation

$$f = \overline{s_1} \cdot \overline{s_0} \cdot w_0 + \overline{s_1} \cdot s_0 \cdot w_1 + s_1 \cdot \overline{s_0} \cdot w_2 + s_1 \cdot s_0 \cdot w_3$$

• *Mer snart i kursen ...*

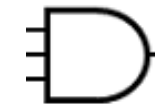

Ett grindnät som implementerar funktionen

*Läroboken använder
Amerikanska
symboler:* ↓

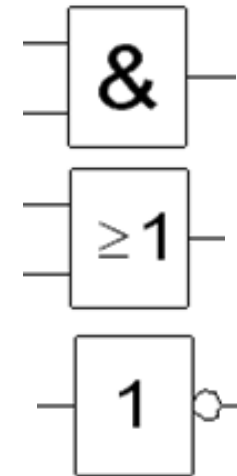
AND

OR

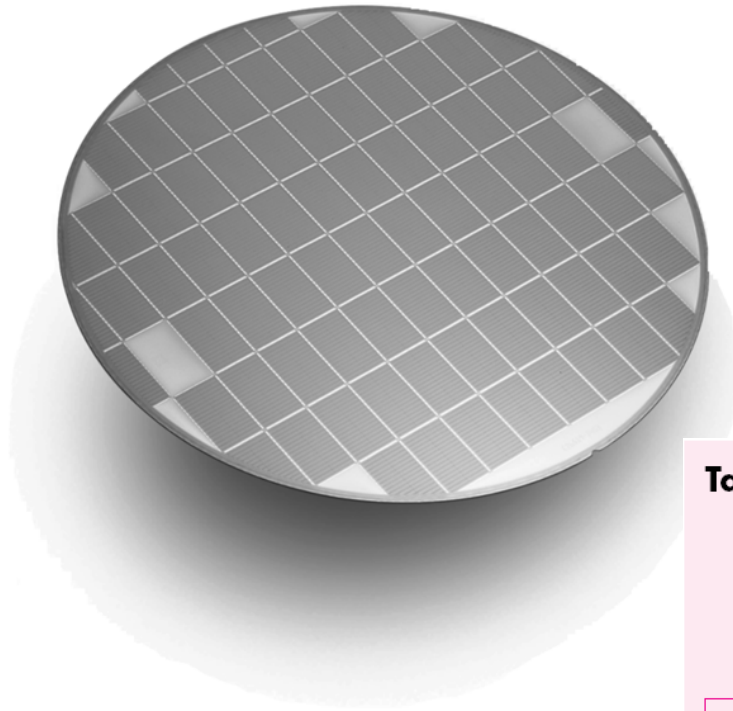
NOT

• *Mer snart i kursen ...*

↑
Annat utseende på den
internationella standarden:

Teknologiframsteg

Utvecklingen går rasande fort...

Table 1.1 A sample of the International Technology Roadmap for Semiconductors.

	Year					
	2006	2007	2008	2009	2010	2012
Technology feature size	78 nm	68 nm	59 nm	52 nm	45 nm	36 nm
Transistors per cm ²	283 M	357 M	449 M	566 M	714 M	1,133 M
Transistors per chip	2,430 M	3,061 M	3,857 M	4,859 M	6,122 M	9,718 M

Digital hårdvara i en dator

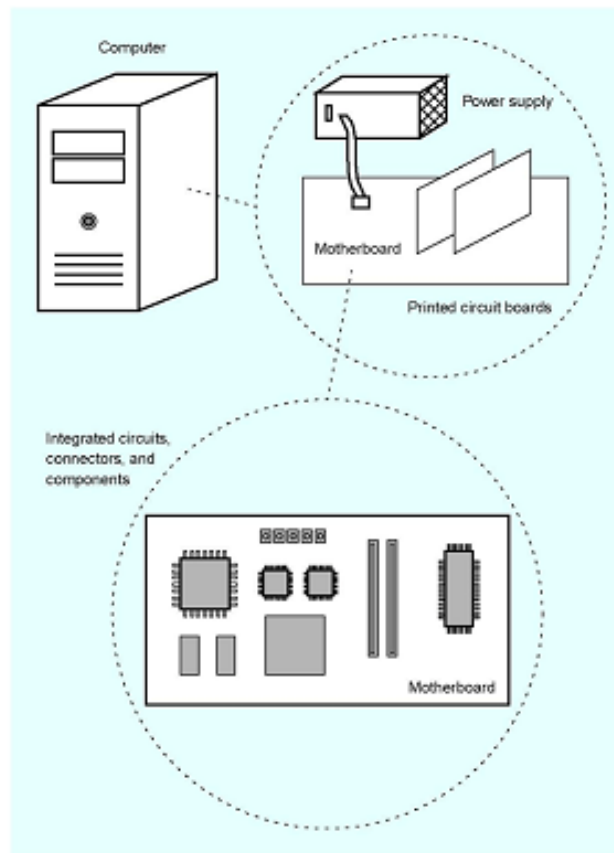
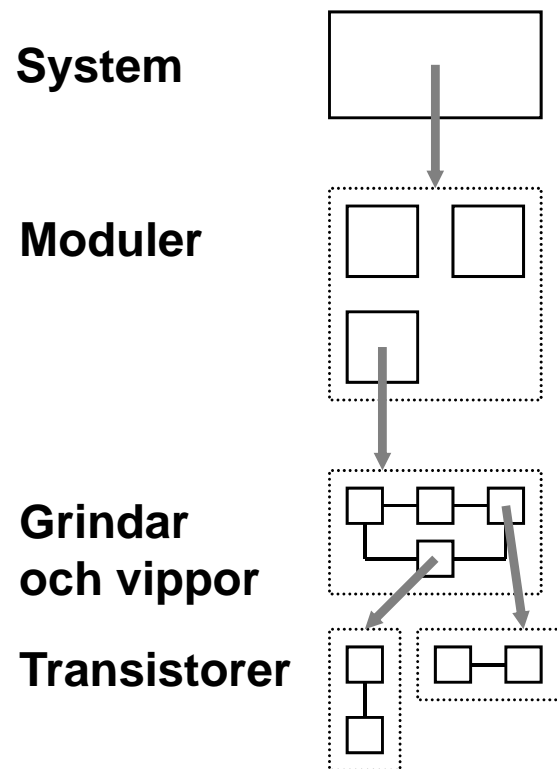

Figure 1.5. A digital hardware system (Part a).

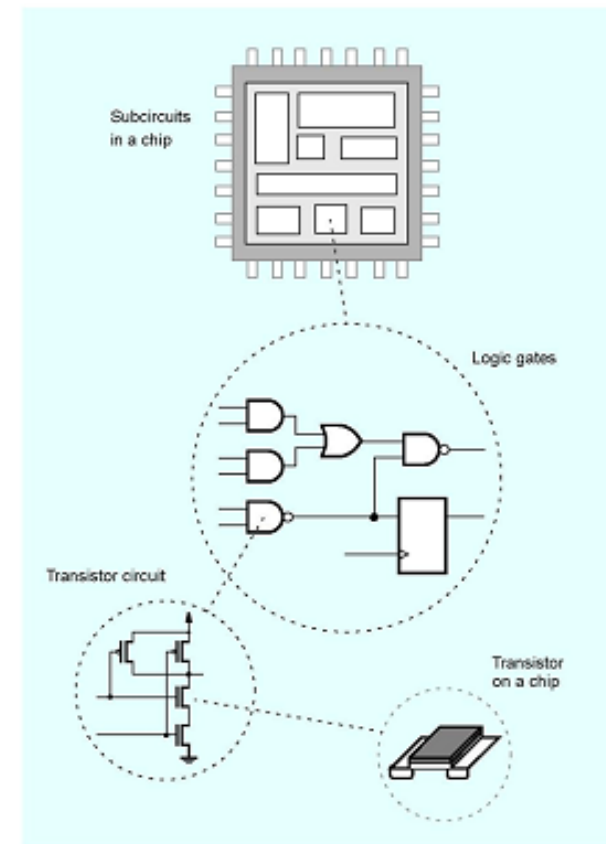
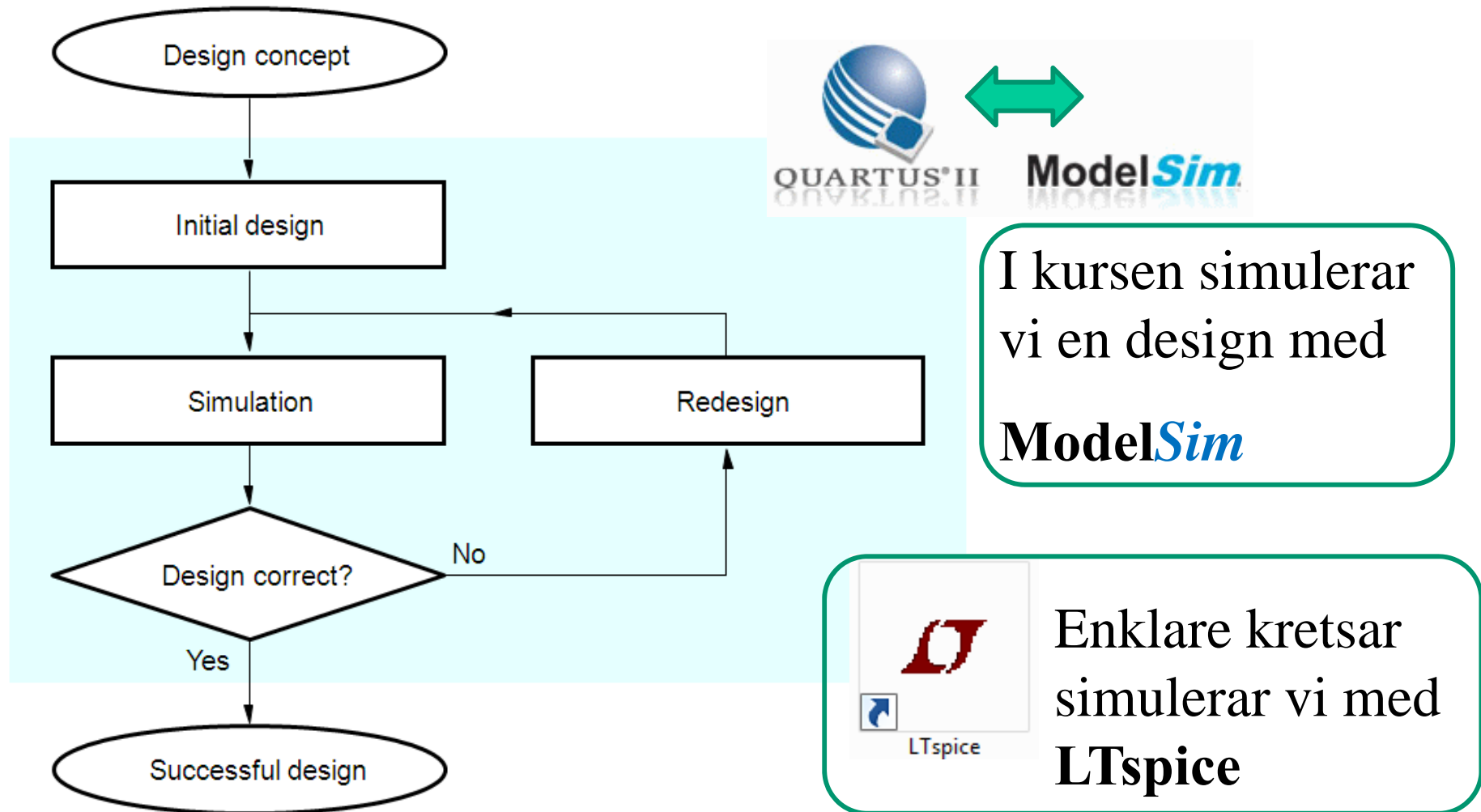
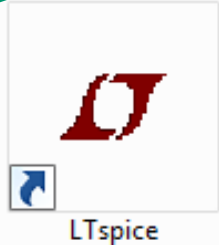

Figure 1.5. A digital hardware system (Part b).

Designprocessen

Simulering Lab1 LTspice

Enklare kretsar
simulerar vi med
LTspice

Ladda hem, och installera
LTspice – behövs inför
Lab1 och Lab2.

LTspice finns installerat i skolans datorsal Ka-309.

Designprocessen Lab3

I kursen simulerar
vi en design med
ModelSim

Installera *inte* den version av **Quartus** som medföljer engelska läroboken.

- Vi lånar ut USB-minnen med installationsfiler **senare i kursen.**

Binära tal

Digitaltekniken använder bara två siffersymboler: **0** och **1**

– Enkelt att implementera – varje värde motsvarar en spänningsnivå, t ex

0 Volt motsvarar **0**

5 Volt motsvarar **1**

Hur kan man då representera vanliga tal?

Decimala talsystemet

I det decimala talsystemet har man 10 olika siffersymboler: **0** till **9**

Ett decimaltal representeras med en sekvens av siffersymboler

- Positionen i sekvensen ger siffrans vikt och multipliceras med en potens av 10 (*basen* i decimalsystemet är 10)

$$(653)_{10} = 6 \cdot 10^2 + 5 \cdot 10^1 + 3 \cdot 10^0$$

Decimala talsystemet

Representation av ett heltal
 m antal heltals siffror

$$N_{10} = x_{m-1} \cdot 10^{m-1} + x_{m-2} \cdot 10^{m-2} \cdots + x_1 \cdot 10^1 + x_0 \cdot 10^0$$

$$(653)_{10} = 6 \cdot 10^2 + 5 \cdot 10^1 + 3 \cdot 10^0$$

Representation av ett ”kommatal”

$$N_{10} = x_{m-1} \cdot 10^{m-1} + x_{m-2} \cdot 10^{m-2} \cdots + x_1 \cdot 10^1 + x_0 \cdot 10^0 + x_{-1} \cdot 10^{-1} + x_{-2} \cdot 10^{-2} + \cdots$$

$$(6.53)_{10} = 6 \cdot 10^0 + 5 \cdot 10^{-1} + 3 \cdot 10^{-2}$$

Binära talsystemet

Binärsystemet fungerar på samma sätt som decimalsystemet, men man använder basen **2** i stället för **10**!

m antal binära heltalssiffror.

$$N_2 = x_{m-1} \cdot 2^{m-1} + x_{m-2} \cdot 2^{m-2} \cdots + x_1 \cdot 2^1 + x_0 \cdot 2^0 + x_{-1} \cdot 2^{-1} + x_{-2} \cdot 2^{-2} + \cdots$$

$$(110)_2 = 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 0 \cdot 2^0 = (6)_{10}$$

$$(11.01)_2 = 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0 + 0 \cdot 2^{-1} + 1 \cdot 2^{-2} = (3.25)_{10}$$

binärpunkt

Oktala talsystemet

I det oktala talsystemet är basen **8** och därmed används siffersymbolerna **0** till **7** m antal oktala heltalssiffror

$$N_8 = x_{m-1} \cdot 8^{m-1} + x_{m-2} \cdot 8^{m-2} \cdots + x_1 \cdot 8^1 + x_0 \cdot 8^0 + x_{-1} \cdot 8^{-1} + x_{-2} \cdot 8^{-2} + \cdots$$

$$(65.3)_8 = 6 \cdot 8^1 + 5 \cdot 8^0 + 3 \cdot 8^{-1} = (53.375)_{10}$$

Siffer-
displayer

Hexadecimala talsystemet

I det hexadecimala talsystemet är basen **16** och därmed används siffersymbolerna **0** till **9** och **A** till **F** m antal hexadecimala hetalssiffror.

$$N_{16} = x_{m-1} \cdot 16^{m-1} + x_{m-2} \cdot 16^{m-2} \cdots + x_1 \cdot 16^1 + x_0 \cdot 16^0 + x_{-1} \cdot 16^{-1} + x_{-2} \cdot 16^{-2} + \cdots$$

$$(AE.8)_{16} = 10 \cdot 16^1 + 14 \cdot 16^0 + 8 \cdot 16^{-1} = (174.5)_{10}$$

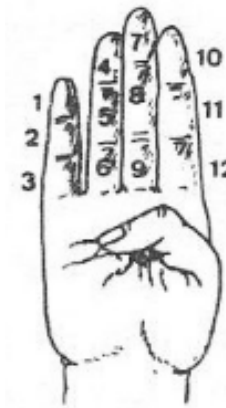
Sjusegment-
displayer

Talsystem med basen b

En allmän formulering kan erhållas för basen b

$$N_b = x_{m-1} \cdot b^{m-1} + x_{m-2} \cdot b^{m-2} \cdots + x_1 \cdot b^1 + x_0 \cdot b^0 + x_{-1} \cdot b^{-1} + x_{-2} \cdot b^{-2} + \cdots$$

- Karl den 12:e ville införa basen **12**!
- Sexagesimala talsystemet med basen **60** används fortfarande för tidmätning och till GPS:en – men inget för den här kursen!

Heltalen för de olika talsystemen

Bas 2	Bas 8	Bas 10	Bas 16
0	0	0	0
1	1	1	1
10	2	2	2
11	3	3	3
100	4	4	4
101	5	5	5
110	6	6	6
111	7	7	7

Bas 2	Bas 8	Bas 10	Bas 16
1000	10	8	8
1001	11	9	9
1010	12	10	A
1011	13	11	B
1100	14	12	C
1101	15	13	D
1110	16	14	E
1111	17	15	F
10000	20	16	10

Snabbfråga

Vilket hexadecimala tal motsvarar det binära talet 00010111 ?

A: 23

B: 13

C: 17

Diskutera fram svaret tillsammans med din bänkgranne!

Snabbfråga

Vilket hexadecimala tal motsvarar det binär talet 00010111?

1 7

A: 23

B: 13

C: 17

Omvandling mellan decimala och binära tal

- Omvandling från binär till decimal är trivial
- Omvandlingen från decimaltal till binärtal görs genom upprepade division med 2 (Bekvämare omvandlingssätt visas på övningen!)
  - Resten ger siffervärdet
  - Siffrorna kommer i omvänd ordning – Least Significant Bit (LSB) kommer först

$$53 \div 2 = 26 \text{ Rest } 1 \Rightarrow x_0 = 1 \text{ (LSB)}$$

$$26 \div 2 = 13 \text{ Rest } 0 \Rightarrow x_1 = 0$$

$$13 \div 2 = 6 \text{ Rest } 1 \Rightarrow x_2 = 1$$

$$6 \div 2 = 3 \text{ Rest } 0 \Rightarrow x_3 = 0$$

$$3 \div 2 = 1 \text{ Rest } 1 \Rightarrow x_4 = 1$$

$$1 \div 2 = \boxed{0} \text{ Rest } 1 \Rightarrow x_5 = 1 \text{ (MSB)}$$

Klar!

$$x_5 x_4 x_3 x_2 x_1 x_0$$
$$53_{10} = 110101_2$$

(Omvandling mellan decimalbråk och binära tal)

Omvandlingen från decimalbråk till binärtal görs genom upprepad multiplikation med 2

- Heltalsdelen ger siffervärdet
- Siffrorna kommer i rätt ordning – Most Significant Bit (MSB) kommer först

$0,6875 \times 2 = 1,3750$	$1 + 0,3750$	$x_{-1} = 1$	$0.x_{-1}x_{-2}x_{-3}x_{-4}x_{-5}x_{-6}$ $0,6875_{10} = 0.1011_2$
$0,3750 \times 2 = 0,7500$	$0 + 0,7500$	$x_{-2} = 0$	
$0,7500 \times 2 = 1,5000$	$1 + 0,5000$	$x_{-3} = 1$	
$0,5000 \times 2 = 1,0000$	$1 + \boxed{0,0000}$	$x_{-4} = 1$	

— Klar! —

Inte säkert att det blir $\boxed{0,0}$ – då fortsätter man tills man uppnått tillräckligt många binärer (bitar)

Sammanfattning

- Det finns olika talsystem
- Digitaltekniken använder det binära talsystemet
- Man kan omvandla tal mellan olika talsystem

Nu kan Du tillräckligt för att lösa din första webbuppgift!

Exercise: 1, question: 1

Decimala, binära, hexadecimala och oktala tal [Hjälp?](#)

Omvandla följande hexadecimaltal, $7A_{16}$ till

- a) binärtal?
- b) oktaltal?
- c) decimaltal (heltal)?

Omvandla följande reella binärtal, 1110.1100_2 till

- d) reellt decimaltal (tal med decimaler, systemet kräver decimalpunkt när Du svarar)?

Du kan skriva ner dina svar i tabellen för att ha det till hands senare.

a) Svar: [binärtal]	b) Svar: [oktaltal]	c) Svar: [decimalt heltal]	d) Svar: [reellt decimaltal]
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

- Gör det!
- Vi kollar vid nästa föreläsning ...

[DD1-001](#) / [Exercise 1](#) / [Question 1](#)

a)

b)

c)

d)

[Submit](#)

